

183. • PREISS, FERDINAND (1882-1943)

Diana

Elefántcsont, bronz, festett
Magasság: 19,5 cm, (talppal: 21,5 cm)
Jelezve a talapzaton: F. Preiss

Kezdő ár: 14 000 000 Ft / 45 016 EUR
Becsérték: 20 000 000 - 25 000 000 Ft
Estimated value: 64 309 - 80 386 EUR

1. Ferdinand Preiss szerszámai

2. Ferdinand Preiss és Arthur Kassler egy Berlinhez közeli erdőben

3. Preiss és menyasszonya Margaretha Emma Clara Hilme, Berlin, 1905

PREISS, AZ ELEFÁNTCSONT FARAGÁS NAGYMESTERE

Johann Philipp Ferdinand Preiss az art deco kisplasztika meghatározó alakja. Monográfusa, a New York-i galerista Albert Shayo szerint Preiss volt a cryselephantine technika (elefántcsont és bronz kombinációja) legkiemelkedőbb művésze. Tűzugró című munkája az egész korszak emblematikus művének tekinthető.

Preiss jómódú, hatgyermekes családba született az odenwaldi Erbach városában, mely a 18. század végétől kezdve a németországi elefántcsont faragás

egyik központja volt. A tizenöt éves korában elárult ifjú nagybátyjához, az elefántcsont szobrász Philipp Willmann családjához került, akinek műhelyében indult el Preiss hatalmas ívet befutó pályája. Preisset sokáig vonzotta a mérnöki pálya is, műszaki érdeklődését az elefántcsont szobrokat készítő cégében kamatoztatta; műhelyében modern technika eszközökkel dolgoztak. Egy-egy cryselephantine tárgy megoldása óriási technikai bravúr is egyben, hiszen a részek összeillesztése, a rejtett csavarok elhelyezése nagyon gondos tervezést igényelt.

A családi legenda szerint a gyermek Preiss gyakran kapott fel egy darab agyagot vagy gyurmát, és egy újszülött csecsemő arcát formálta belőle. Ezután családtagjai biztatására folytatta a mintázást, s fűge mozdulatokkal a gyermek arca átalakult. „Most a kisgyerek iskolába megy” - mondta, és az arcvonások megváltoztak, amíg beszélt. „Házasulandó korba érkezett” - s a fiatal arc végül fogatlan, ráncos öregemberré vált.

Preiss sokoldalú tehetsége remek üzleti érzékkel párosult. 1907-ben, huszonöt évesen, közös céget alapított a szintén erbachi származású elefántcsont-szobrászzal, Walter Kasslerrel. *Elefántcsont és Művészeti Műhely* néven nyitották meg berlini üzletüket, és ez az elnevezés már jelezte a művészeti piacot megújító ambícióikat. A Preiss és Kassler cégben Preiss a művészeti vezető volt, ő tervezte a tárgyakat, Kassler pedig főleg a pénzügyekkel

foglalkozott. Habár az elefántcsont tárgyak iránt élénk volt a kereslet, Preissék kizárólag magas művészi kvalitású tárgyak megalkotását vállalták. Stratégiájuk, ha lassabban is, de meghozta gyümölcsét. Legjelentősebb üzleti sikereiket a lipcsei vásárokon és az angol piacon érték el. 1930-tól kezdve saját műhelyük volt Londonban, ahol összeállították a darabokban importált cryselephantine szobrokat, elkerülendő a magas vá-

mot. Cégüket találékonyság és művészi igényesség jellemezte, amellyel hamarosan nagy ismertségre tettek szert. Az első világháború utáni nehéz években elefántcsont ékszerek faragásából tartották fenn magukat. Cégük Preiss haláláig, 1943-ig működött. Halála előtt Preiss, aki tisztában volt tárgyainak művészi kvalitásaival, megjósolta, hogy szobrai egyszer még nagyon értékes, keresett gyűjtői darabok lesznek.

4. Divalfotó az 1920-as évekből

5. Divalfotó az 1920-as évekből

6. Ferdinand Preiss: Gerelyhajító
Yasushi Hayashibara gyűjtemény, Japán

AZ ART DECO VILÁGA - PREISS SZOBRAI

A húszas években a jómódú középosztály otthonai elképzelhetetlenek voltak szobrok és kisplasztikák nélkül. Számos cég és öntöde szolgálta ki az egyre megnövekvő igényeket. A szobrok jelentős, a piacot meghatározó része fűrtös hajjú, játszadozó, édeskés gyermekszobor, valamint a klasszikus mintákat idé-

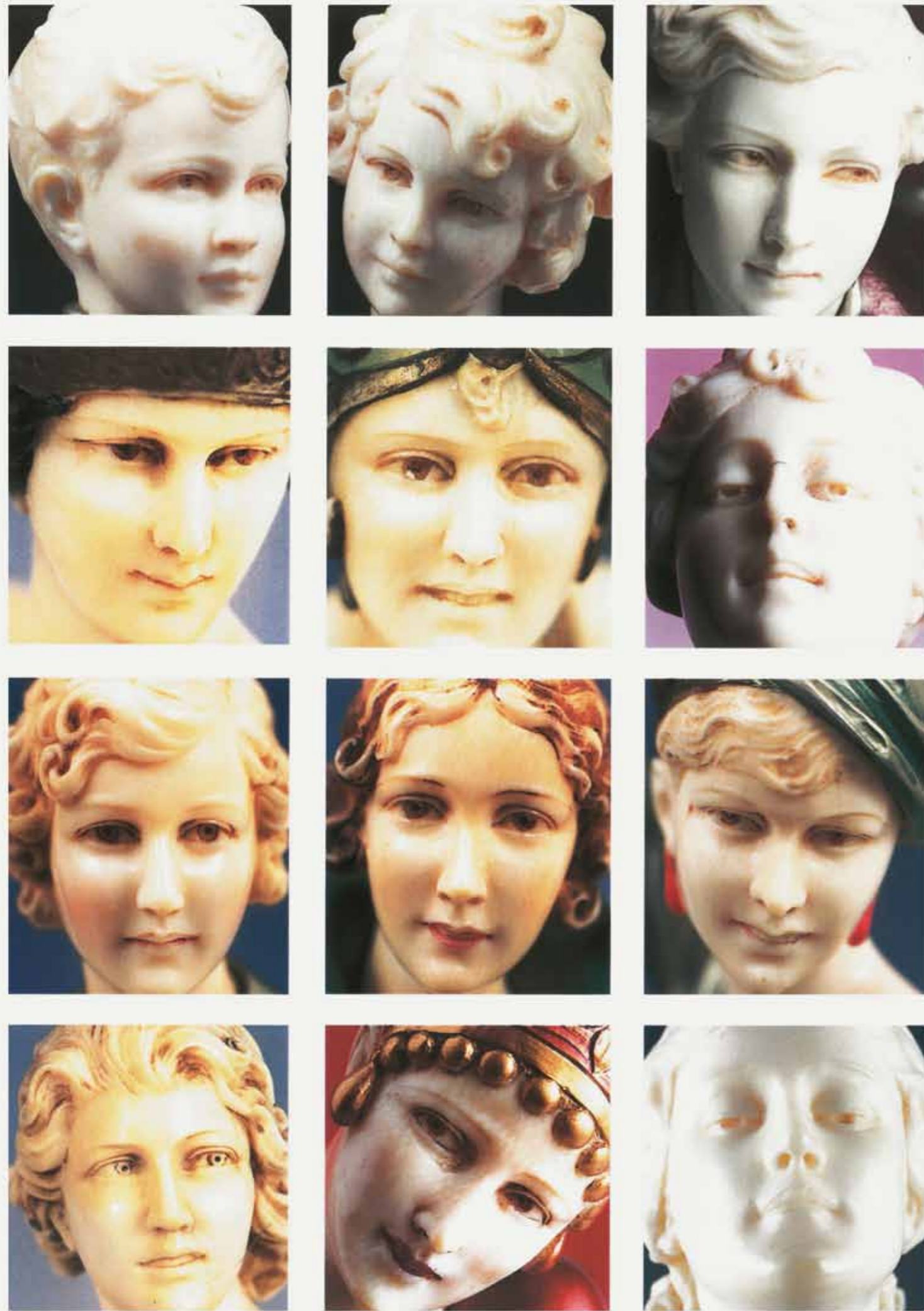
ző, Aphroditét és Iphigéniát ábrázoló nőalak volt. Preiss korai periódusát is az ókori görög és római mitológia alakjai határozták meg. A későbbiekben Ferdinand Preiss a kortárs tánc, a kabaré világa felé fordult, cryselephantine szobrai gyakran formáztak divatosan öltözött korabeli fia-

tal nőket és férfiakat. Preiss alkotásai a húszas, harmincas évek mondán szórakoztatóiparának ikonjai, melyek felidézik a kor táncművészetét, a varieték hangulatát. Szobrait csillagó, izgalmasan színezett és megmunkált felületek jellemzik.

7. A Lipcsei vásár 1930-ban.
Diana figurája a jobb oldalon, felülről a második polcon középen látható.

8. Preiss nagy hangsúlyt fektetett a szobrok arcának egyedi formázására

DIANA

Preiss munkáiban a klasszikus előképek ötvöződnek az art deco modern, izgalmas formakincsével. Az első világháborút követően, Berlin pezsgő művészeti élete nagy hatással volt Preissre, csakúgy, mint az önállóságra törekvő fiatal nőket újszerűen bemutató magazinok divat-és sportfotói. A finoman megmunkált, cizelláltan díszített Dianát ábrázoló szoborban egyszerre van jelen az ókori istennők időtlen kecsessége, és a karcsú, modern, energikus és divatos nő.

A cryselephantine szobrok onyx vagy márvány talpazaton állnak. Az elefántcsonttra applikált, díszesen megmunkált bronz felületeket a szobor elkészülte után festették. Preiss általában olyan áttetsző, fényes festékeket használt, amelyek megőrzik a fémfelület anyagszerűségét. Diana ruháját sötét arannyal, kardjának burkolatát és fejkendőjét különleges, mélytűzű pirossal formálta meg.

A Diana szobor szerepelt Preiss 1930-ban, a lipcsei kiállításon felállított standján, ahol a művész bemutatta a nagy szenzációt keltett *Olimpikon*-sorozatát is, melyek fiatal, magabiztos, rövid, sportos ruházatba öltöztetett karcsú atlétákat ábrázolnak. Az arany tógában és saruban, karddal a derekán ábrázolt Diana, kifestített íjjával nemcsak a vadászat istennője, hanem az olimpikon íjász figurája is egyben.

HÁRSFALVI Magdolna